

Correctievoorschrift HAVO

2010

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen

tevens oud programma

maatschappijleer

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-09.0313, 31 maart 2009, zie www.examenblad.nl).

Deze regeling blijft ook na het aantreden van het College voor Examens van kracht.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de *Regeling beoordeling centraal examen* van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regel

Voor dit examen kunnen maximaal 82 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Massamedia: Hoe maken we jongeren meer mediawijs?

1 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Socialisatie is het (beïnvloedings- en aanpassings)proces waarin normen en waarden worden overgedragen / rolgedrag wordt aangeleerd 1
- Ouders en school leren kinderen met behulp van medialessen hoe de media bewust, kritisch en verantwoord te gaan gebruiken (regels 11-13 of 23-28 of regels 52-58) / wat de ethische grenzen zijn bij het mediagebruik (regels 59-62) 1

2 maximumscore 2

- Door de toepassingen van de nieuwe media zijn ontvangers van mediaboodschappen in toenemende mate tegelijkertijd ook zender geworden (De rollen 'zender' en 'ontvanger' liggen dus minder vast) 1
- Voorbeelden van juiste citaten uit de tekst (één van de volgende): 1
 - “Dankzij nieuwe en gratis toepassingen kan iedereen die het wil mediaproductent zijn: op weblogs en fora, via Hyves en YouTube maar ook in virtuele werelden als Habbo Hotel.” (regels 41-46)
 - “bijvoorbeeld als webcamfilmpjes per ongeluk door een groot publiek worden gezien.” (regels 50-52)
 - “Mensen, dus ook kinderen, gooien alles online en hebben niet door dat iedereen dat kan zien.” (regels 71-74)

3 maximumscore 3

Twee van de volgende filters:

- de beslissing om wel of geen aandacht aan een onderwerp te besteden
- de selectie door persbureaus
- de keuze welke bronnen gebruikt worden
- het selectief gebruik van die bronnen door de verslaggever/journalist
- de selectieve perceptie van de verslaggever
- de (uiteindelijke) selectie door eindredactie/hoofdredactie

per juist filter 1

Voorbeeld van een juiste uitleg:

- Onder het dagelijkse nieuws liggen tal van keuzen: het nieuws is dus een subjectief beeld van de werkelijkheid / Je moet niet alles meteen aannemen. Het geschetste beeld hoeft niet te kloppen en er zijn meerdere interpretaties van de werkelijkheid mogelijk 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Stereotypering is beeldvorming van het gedrag (of de mentaliteit) van leden van een andere groep die sterk generaliserend, en (daardoor) vereenvoudigend en vertekenend is / een star (moeilijk voor verandering vatbaar) generaliserend beeld van een groep 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Uit tekst 2 kun je afleiden dat er door de negatieve berichtgeving (die niet hoeft te kloppen) mensen gaan denken dat er eigenlijk bijna geen leuke Marokkanen of allochtonen bestaan. Hierdoor kan het stereotiepe beeld ontstaan dat bijvoorbeeld ‘alle allochtonen slecht / niet leuk zijn’ 	1
	<p><i>Opmerking</i> Alleen wanneer er twee juiste kenmerken gegeven worden, een punt toekennen.</p>	
5	maximumscore 2	
	De volgende journalistieke normen:	
	<ul style="list-style-type: none"> – Is er voldoende scheiding tussen feiten en meningen? / Wordt er gestreefd naar objectiviteit? 	
	Toelichting: Hiermee wordt duidelijk of er feiten worden weergegeven, of dat het om een mening gaat.	
	<ul style="list-style-type: none"> – Is de informatie eenzijdig? / Is hoor- en wederhoor toegepast? 	
	Toelichting: Wanneer een onderwerp van verschillende kanten wordt belicht, en wanneer je ook “de andere kant” van het verhaal verneemt, kan je je beter een oordeel vormen over het onderwerp.	
	per juiste journalistieke norm met juiste toelichting	1
	<p><i>Opmerking</i> Wanneer in een antwoord twee juiste journalistieke normen zonder toelichting worden gegeven, mag één punt worden toegekend.</p>	
6	maximumscore 2	
	Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	Door nieuwe media zoals internet, kunnen jongeren(groepen) gemakkelijk contact met elkaar hebben. Bijvoorbeeld door te e-mailen, te chatten, Hyves en dergelijke. Hierdoor worden de banden tussen jongeren onderling (sociale cohesie) verstevigd. / De nieuwe media bieden een ontmoetingsplaats waar jongeren met gemeenschappelijke interesses/ idolen/problemen met elkaar kunnen communiceren, waardoor gevoelens van ‘erbij horen’ versterkt worden.	
7	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • (Volgens) de cultivatietheorie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • (zullen) kijkers die veel naar bepaalde soorten tv-programma’s kijken (de getoonde werkelijkheid in tv-programma’s meer aanzien voor de alledaagse werkelijkheid dan ‘lichte’ televisiekijkers) 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 2

Uitingsvrijheid / garanderen van vrijheid van meningsuiting

Eén van de volgende citaten uit de tekst:

- “Media bepalen grotendeels zelf wat ze aanbieden.” (regels 1-2)
- “Media zijn zelf verantwoordelijk voor wat ze uitzenden.” (regels 25-26)
- “De overheid moedigt zelfregulering door de media aan.” (regels 36-37)

Pluriformiteit

- “De landelijke publieke omroep is wettelijk verplicht om de verschillende leeftijdsgroepen binnen de bevolking te bedienen via diverse media” (regels 38-41)

per juist uitgangspunt met bijbehorend citaat

1

9 maximumscore 1

Het Commissariaat voor de Media.

10 maximumscore 4

Voorbeelden van een goed argument **voor** de stelling (één van de volgende):

- Commercialisering kan leiden tot minder betrouwbare en minder veelzijdige informatie door een ‘gemakkelijke’ marktgerichtheid: informatiefunctie.
- Er komt vanwege een grote marktgerichtheid meer ruimte voor verstrooiing en reclame ten koste van informatie en opinie: informatiefunctie.
- Door markt- en publieksgerichtheid kunnen problemen van kleinere maatschappelijke groepen minder aandacht van de media krijgen. Hierdoor wordt de maatschappij en of de betreffende groep minder goed geïnformeerd: informatiefunctie. / Hierdoor kan overdracht van normen en waarden van deze groepen minder goed plaatsvinden: socialiserende functie. / Dit gaat ten koste van de integratie in de samenleving of binnen de groep zelf: verbindende functie.

voor een juiste combinatie van argument en functie

2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Voorbeelden van een goed argument **tegen** de stelling (één van de volgende):

- Door toegenomen financiële (en technologische) mogelijkheden kan het media-aanbod worden vergroot en neemt juist het aanbod van informatie toe: informatieve functie / kan een grotere bijdrage geleverd worden aan het publieke debat omdat meer opinies aangedragen worden: opiniërende functie.
- Door toegenomen financiële (en technologische) mogelijkheden kan het media-aanbod worden vergroot en worden specifieke doelgroepen geconfronteerd met de waarden en normen van de dominante cultuur: socialiserende functie.

voor een juiste combinatie van argument en functie

2

11 maximumscore 2

Twee van de volgende wettelijke verboden:

- het aanzetten tot haat, geweld
- discriminatie
- belediging
- opruiing
- aantasting van iemands eer of goede naam (smaad)
- het in strijd zijn met de goede zeden
- het gevaar opleveren voor de openbare orde of de nationale veiligheid
- het in gevaar brengen van staats- of bedrijfsgeheimen

per juist wettelijk verbod

1

12 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Mensen/jongeren proberen nieuwe informatie aan te laten sluiten bij hun referentiekader (het geheel van kennis, ervaringen, normen en waarden) / bij hun ervaringswereld of wat zij al hebben geleerd (het referentiekader) 1
- Dit referentiekader stuurt de selectie, dat wil zeggen het zelf (bewust of onbewust) maken van keuzes uit het media-aanbod en het selectief interpreteren daarvan (en ook het al dan niet onthouden daarvan) 1

(Bepaalde boodschappen van de media kunnen dus wel negatief voor kwetsbare jongeren zijn, maar niet voor alle jongeren.)

Opgave 2 Jeugdcriminaliteit

13 maximumscore 2

Twee van de volgende:

- heropvoeding/resocialisatie: “Het wil de ouders lichte opvoedingsondersteuning bieden” / “Het kind ... biedt ... excuses aan het slachtoffer aan.”
- speciale preventie: “en naar hun kind toe wil men een signaal afgeven dat het delictgedrag niet wordt getolereerd.”
- genoegdoening: “het kind ... biedt ... excuses aan het slachtoffer aan.”

per juist doel met een juist citaat

1

Opmerking

Aan een antwoord als ‘verging’ of ‘algemene preventie’ wordt geen punt toegekend.

14 maximumscore 2

De toename van het aantal aanhoudingen kan ook verklaard worden door (twee van de volgende verklaringen):

- Een toegenomen aangiftebereidheid: door bijvoorbeeld een afnemende tolerantie onder de bevolking komt de politie meer ter ore en kan zij meer aanhoudingen verrichten.
- Een selectiever opsporingsbeleid van de politie: meer strafbare feiten worden geconstateerd en meer aanhoudingen verricht als de opsporing van jeugdcriminaliteit meer aandacht en prioriteit krijgt.
- Een toegenomen politiecapaciteit: meer politie betekent meer armslag voor het verrichten van aanhoudingen.
- Een actiever politiebeleid, zoals bijvoorbeeld prestatiecontracten / een beleid van meer blauw-op-straat kan een toename van het aantal aanhoudingen verklaren.
- Er vindt meer criminalisering van kattenkwaad plaats.

per juiste verklaring met juiste toelichting

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 3

- Het ‘nature-nurture’-debat gaat over de vraag in hoeverre biologische of erfelijke factoren (‘nature’) respectievelijk sociaal-milieufactoren (‘nurture’) van beslissende invloed zijn op gedrag van mensen 1

- Voorbeelden van ‘**nature**factoren’ zijn (twee van de volgende): 1
 - medisch-fysieke factoren (zoals complicaties tijdens zwangerschap of bevalling en lage hartslag)
 - hyperactiviteit
 - impulsiviteit
 - intelligentie

(dit zijn factoren die (*deels*) erfelijk van aard zijn)

- Voorbeelden van ‘**nurture**factoren’ zijn (twee van de volgende): 1
 - slechte relatie tussen ouder en kind en tussen gezinsleden
 - verwaarlozing en mishandeling van kinderen
 - crimineel gedrag van ouders
 - weinig cohesie in een gezin
 - attitudes van ouders ten aanzien van geweld
 - matige schoolprestaties
 - gering gevoel van betrokkenheid bij school
 - spijbelen en voortijdig schoolverlaten
 - criminaliteit op school
 - onrealistische aspiraties en wensen
 - scheiding of relatieproblemen van ouders
 - armoede
 - voorhanden zijn van drugs
 - betrokkenheid van buurtgenoten bij criminaliteit
 - delinquente familie of vrienden

16 maximumscore 2

- “Het gaat om ... zaken als ... verwaarlozing, ... geringe cohesie in gezin” (regels 14-18):
Als een kind verwaarloosd of mishandeld wordt, dan heeft het kind waarschijnlijk niet het gevoel dat het wat uitmaakt wat hij/zij uitspookt.
 - “... een gering gevoel van betrokkenheid bij school ... schoolverlaten” (regels 23-25):
Als het kind geen hechte relatie heeft met leraren en vrienden op school, dan wordt het kind waarschijnlijk ook niet afgehouden van crimineel gedrag.
- (Vooraf maatschappelijke bindingen op micro- en mesoniveau (gezin, buurt en school) werken remmend op criminele impulsen. / Door hechte relaties met ouders, leraren, buurtgenoten en vrienden op school binden mensen zich aan heersende normen en waarden.)

alleen voor een juist voorbeeld met een juiste toelichting 1

Vraag	Antwoord	Scores
17	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord:</p> <p>Neutralisatie houdt het volgende in: binnen een groepsproces wordt het eigen gedrag goedgepraat / het geweten gesust (terwijl men best weet dat het niet deugt): jongens en meisjes maken elkaar wijs dat er niets mis is met hun gedrag. / In een groepsproces ontkennen jongens en meisjes hun eigen verantwoordelijkheid of de gevolgen voor het slachtoffer. / Conformeringsdrang en -dwang / loyaliteit aan de groep neutraliseert de individuele gewetensfunctie.</p>	
18	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="280 636 1326 672">• Actiepunt 3 (snel en effectief uitvoeren maatregelen en straffen) 1 <li data-bbox="280 674 1326 786">• Bij een rationele keuze wordt het plegen van crimineel gedrag beschouwd als een afweging tussen kosten (de straf) en baten (het voordeel van crimineel gedrag) 1 <li data-bbox="280 788 1326 900">• “Alleen bij snelle uitvoering [van straffen] zien jongeren het verband tussen de straf en het strafbare feit dat zij hebben gepleegd ... dat zijn gedrag niet wordt bestraft.” (regels 39-45) 1 <p>(Snel en effectief uitvoeren van maatregelen en straffen zal jongeren het idee geven dat (toekomstig) crimineel gedrag veel ‘kost’ en dat zal de (juiste) afweging tegen de baten gemakkelijker maken.)</p>	
19	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="280 1137 1326 1205">• Repressief, omdat het beoogt een sanctie op te leggen (direct) na het begane delict 1 <li data-bbox="280 1207 1326 1326">• Preventief, omdat de (beoogde) instanties vooral sociaal-preventieve doelen nastreven: zorgen dat jongeren minder snel opnieuw in de fout gaan 1 	
20	<p>maximumscore 3</p> <p>De reclassering</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="280 1442 1326 1509">• richt zich op hulp aan verdachten (in een vroegtijdig stadium) en ex-gedetineerden 1 <li data-bbox="280 1512 1326 1579">• doet onderzoek en geeft voorlichting over de persoon van de verdachte ten behoeve van de officier van justitie / rechtbank 1 <li data-bbox="280 1581 1326 1675">• houdt zich bezig met het voorbereiden en begeleiden van de uitvoering van taakstraffen 1 	
21	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="280 1787 1326 1823">• Criminaliteit is door de wet strafbaar gesteld gedrag 1 <li data-bbox="280 1825 1326 1977">• Wat vroeger ‘kattenkwaad’ (een ouderwetse vechtpartij of een steen door de ruit) was, wordt nu in de rechtszaal formeel bestraft. (‘Criminaliteit is relatief’ betekent dat in verschillende tijden (en op verschillende plaatsen) ander gedrag wel en niet strafbaar is gesteld) 1 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 4

Voorbeelden van een juist antwoord:

- Ik ben **voor** een landelijke registratie: het nadeel dat deze registratie ten koste gaat van een stuk privacy van kind en ouders, weegt niet op tegen het voordeel dat overheid en hulpinstanties vroegtijdig kunnen reageren op ongunstige signalen, zodat veel criminaliteit kan worden voorkomen en bestreden. Deze rechtshandhaving is een van de doelen van de rechtsstaat. Het andere doel, de rechtsbescherming (het beschermen van burgers tegen machtsmisbruik van de overheid) vind ik hier van minder belang, omdat de maatregel op lange termijn alleen maar in het belang van kind en ouders is.

- Ik ben **tegen** een landelijke registratie: het nadeel van zo'n systeem is dat (ook) zo veel gegevens van veelal onschuldige jongeren vast worden gelegd. Hiermee perkt de overheid de persoonlijke vrijheid (privacy) / rechtsbescherming van de burger te veel in / het landelijk dossier kan ook te gemakkelijk voor andere doelen worden gebruikt door overheidsinstanties.
Het voordeel dat er ongetwijfeld ook veel jeugdcriminaliteit zal worden voorkomen, en zo de rechtshandhaving bevordert wordt, weegt niet op tegen de rechtsbescherming: het gaat immers (slechts) om een **eventueel** afglijden naar toekomstige criminaliteit.

voor het noemen van een relevant voordeel	1
voor het noemen van een relevant nadeel	1
voor een juiste toepassing van het dilemma bij de afweging	2

23 maximumscore 2

- De confessionelen gaan uit van het principe van de gespreide verantwoordelijkheid: het betrekken van het maatschappelijk middenveld (gezin, school, zorginstanties) bij de criminaliteitsbestrijding door de overheid 1
- Mogelijke verwijzingen naar de tekst (één van de volgende): 1
- De Verwijsindex Risicjongeren, waarin mensen uit het maatschappelijk middenveld (leraar, agent, arts of hulpverlener) een belangrijke verantwoordelijkheid hebben (zien welke zorgcontacten een kind heeft gehad).
- Het groeiende aantal ondertoezichtstellingen dat bedoeld is om de kinderen in een 'betere' maatschappelijke omgeving (voogd van jeugdzorg) te plaatsen (waar normen en waarden beter kunnen worden overgedragen).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste vragen met juiste voorbeelden zijn:

- Hoe zijn de normen en waarden met betrekking tot strafbaar gedrag veranderd? / Welke opvattingen bestaan er over de vraag wat crimineel gedrag is (en wat ‘kattenkwaad’)?
Voorbeeld gegeven uit tekst 7:
“Een ouderwetse vechtpartij tussen twee klasgenootjes ... in de rechtszaal!” (regels 15-17)

- Welke waarden botsen bij de verschillende oplossingen voor jeugdcriminaliteit? / Wat is de juiste verhouding tussen rechtshandhaving en rechtsbescherming?
Voorbeeld gegeven uit tekst 7:
“De controlebehoefte die justitie in haar greep heeft ...” (regels 50-51)

- Welke opvattingen bestaan er over de juiste rol van de overheid?
Voorbeeld gegeven uit tekst 7:
Moet de overheid greep krijgen op ontsporende kinderen? (regels 4-5) / een kinderdossier aanleggen? (regels 61-63) / Onbenulligheden als een steen door de ruit gooien, is zonde van de tijd van politie en justitie. (regels 22-24)

voor een juiste vraag	1
voor een bijpassend voorbeeld	1

Opgave 3 Politieke besluitvorming: Einde aan het gedoogbeleid?

25 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het garanderen van de openbare orde en veiligheid.
“... het moet cannabisgebruikers afschermen van het criminele circuit van handel in harddrugs.” (regels 9-12) / “... aanvullende eisen stellen aan coffeeshops om overlast voor de omgeving te voorkomen.” (regels 19-22) / “Als een coffeeshop de regels overtreedt, worden eigenaars en exploitanten bestuurlijk ... en/of strafrechtelijk aangepakt.” (regels 22-26) 1

- De zorg voor volksgezondheid.
“Dit moet voorkomen dat cannabisgebruikers in aanraking komen met ... harddrugs; en moet daarmee de lichamelijke en psychische risico’s en schade voor de gebruiker beperken.” (regels 4-9) 1

Opmerking

Alleen een punt toekennen voor een juiste hoofdtak met een juiste verwijzing naar de tekst.

Vraag	Antwoord	Scores
26	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het opportuniteitsbeginsel 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het opportuniteitsbeginsel houdt in dat het Openbaar Ministerie kan afzien van vervolging van strafbare feiten als daarmee een hoger algemeen maatschappelijk belang wordt gediend, in dit geval de volksgezondheid (scheiding van hard- en softdrugsmarkten) / de openbare orde (het afhouden van softdruggebruikers van het criminele circuit) 	1
27	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • In de invoerfase 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Buurtbewoners hebben bezwaarschriften tegen de aanvraag voor verlenging van de vergunning bij de gemeente. Je kunt deze bezwaarschriften beschouwen als invoer van een eis voor een nieuwe beleidsmaatregel, namelijk de afwijzing van de aanvraag 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • In de feedbackfase 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het bestaan van de coffeeshop is eerder al goedgekeurd door de gemeente. Nu reageert de buurt op dit besluit door bezwaarschriften in te dienen 	1
28	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voordeel via een politieke partij: een politieke partij probeert zelf macht te verwerven. Als dit gelukt (is) kan de politieke partij deze macht direct aanwenden om het beleid in de gewenste richting te veranderen / politieke partijen hebben directe toegang tot partijgenoten die macht bekleden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Voordeel via een pressiegroep: een pressiegroep hoeft niet, zoals een politieke partij, zich bezig te houden met alle beleidsterreinen / hoeft niet alle belangen tegen elkaar af te wegen / hoeft geen compromissen te sluiten. Een buurtcomité hoeft alleen de belangen van de buurtbewoners te behartigen / een pressiegroep kan buurtbewoners mobiliseren ongeacht hun partijpolitieke voorkeur zonder daardoor in partijpolitiek vaarwater terecht te komen 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- CDA: christendemocratische stroming / confessionele stroming
- VVD: liberale stroming
- ChristenUnie: christenorthodoxe stroming / confessionele stroming
- SGP: christenorthodoxe stroming / confessionele stroming
- SP: socialistische stroming

Indien vijf politieke stromingen juist	3
Indien vier politieke stromingen juist	2
Indien twee of drie politieke stromingen juist	1
Indien één of geen politieke stroming juist	0

30 maximumscore 4

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- (Een proef met) het legaliseren van softdrugs is te benoemen als een **progressief** standpunt, want gericht op maatschappelijke verandering / want meer vrijheid van het individu op het gebied van waarden, normen en moraal /
Afschaffen van het gedoogbeleid is te benoemen als **progressief**: ter bescherming van kwetsbare groepen in de samenleving en gericht op meer sociale gelijkheid 2
- Afschaffen van het gedoogbeleid / een meer repressief optreden van de overheid is te benoemen als **conservatief**: gericht op behoud van traditionele waarden en normen / waarden als gezag en orde / normen en goede zeden van de samenleving gaan boven de vrijheid van het individu 2

Opmerking

Alleen twee punten toekennen voor een juist standpunt met bijbehorende waarde.

31 maximumscore 2

- De VVD moet eerst nog discussiëren over het standpunt van de partij. Ze moeten de voors en tegens van verschillende opvattingen nog tegen elkaar afwegen 1
- Hiermee vervult zij de aggregatiefunctie (het tegen elkaar afwegen en bij elkaar brengen van wensen, eisen en belangen) 1

32 maximumscore 1

Volgens het legaliteitsbeginsel kan een burger alleen bestraft worden voor gedrag dat in de wet verboden is.

Opmerking

Voor het noemen van de juiste naam met de juiste betekenis wordt een punt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Nederland heeft een stelsel van evenredige vertegenwoordiging. In dit stelsel is de kans klein dat een partij de meerderheid haalt. Daarom zal er samenwerking met andere partijen gezocht moeten worden 1
- Een regeerakkoord (waarin politieke partijen zich bereid verklaren met elkaar een regering te vormen en de hoofdlijnen afspreken van het beleid dat die regering moet voeren) vergemakkelijkt een duurzame samenwerking (voor de tijd van vier jaar) 1

34 maximumscore 1

Het regeerakkoord is een compromis tussen de wensen van de coalitiepartners. Een coalitiepartner (zoals de PvdA in deze opgave) zal in ruil voor ‘weggegeven’ standpunten, de steun van anderen voor eigen standpunten op andere terreinen verwerven / regeringsinvloed verkrijgen. / Een coalitiepartner probeert vaak (als niet de volledige wens gerealiseerd kan worden) ten minste een deel binnen te halen.

35 maximumscore 4

- De situatie wordt als ongewenst ervaren door een groot aantal mensen en/of sleutelfiguren 1
- Eén van de volgende verwijzingen naar de tekst: 1
 - “Op lokaal niveau klinkt de roep om de verkoop via coffeeshops in te perken veelvuldig, luid en duidelijk.” (regels 56-58)
 - Burgemeesters geven aan dat veel gemeentes overlast ondervinden. / Er wordt een oproep gedaan een topontmoeting te organiseren van bestuurders. (regels 75-87)
- De negatief beoordeelde situatie roept hevige emoties op of komt vaak voor 1
- Eén van de volgende verwijzingen naar de tekst: 1
 - Burgemeesters geven aan dat veel gemeentes last hebben van coffeeshops. (regels 75-87)
 - De Rotterdamse wethouder Schrijer laat duidelijk zijn afkeer blijken van het te makkelijk verkrijgbaar zijn van softdrugs en het gemak waarmee een **kwart** van de jongeren **iedere** dag gebruikt! (regels 56-68)
 - Juist het gebruik van kinderen in zwakkere wijken is “een enorm probleem”. (regels 69-74)
 - “Het drugstoerisme ... waren hun ‘boven het hoofd gegroeid’.” (regels 84-87)
 - “Dat incident lijkt slechts een ‘zoveelste irritatie’ ...” (regels 88-89)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

36 maximumscore 2

- Intergouvernementele samenwerking is internationale samenwerking tussen (soevereine) lidstaten, waarbij de lidstaten hun zeggenschap houden / zelf beslissen hoever deze samenwerking gaat 1
- Op het beleidsterrein van justitie is gekozen voor intergouvernementele samenwerking / Het intergouvernementele karakter blijkt uit het gegeven dat het mogelijk is voor Nederland om eigen wetten / beleid te maken voor coffeeshops / dat het justitieel beleid van Nederland niet ondergeschikt is aan Europees beleid 1

Opmerking

Het antwoord 'supranationale samenwerking' met een uitleg, moet fout worden gerekend.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 7 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	naar: Justine Pardoën – Mijn kind online, gepubliceerd op: http://www.weetwatjeziet.nl/?p=Nieuws&nieuws=1132#Nieuwe_onderwijscampagne_over_mediawijsheid
tekst 2	regels 1-13 naar: http://www.weetwatjeziet.nl regels 14-32 naar: http://www.webdetective.nl regels 33-65 naar: http://www.medialessen.nl
tekst 3	naar: http://www.minocw.nl/mediawijsheid/1180/Veilig-mediagebruik.html
tekst 4	naar: Secondant, februari 2009
tekst 5	naar: Rinke Bok; http://www.nvo.nl/509.htm , december 2008
tekst 6	naar: http://www.justitie.nl/onderwerpen/jeugd/jeugdcriminaliteit/actiepunten/
tekst 7	naar: NRC Handelsblad, 4 oktober 2008
tekst 8	naar: de site van het ministerie van Justitie: www.justitie.nl
tekst 9	naar: Eindhovens Dagblad, 1 oktober 2008
tekst 10	naar: de Volkskrant, 27 oktober 2008
tekst 11	naar: de Volkskrant, 14 november 2008